

EBA/GL/2024/08

19. lipnja 2024.

Smjernice izdane na temelju članka 45. stavka 8. Uredbe (EU) 2023/1114

o utvrđivanju zajedničkih referentnih
parametara scenarija testiranja
otpornosti na likvidnosni stres iz članka
45. stavka 4. Uredbe (EU) 2023/1114

1. Obveze usklađivanja i izvješćivanja

Status ovih smjernica

1. Ovaj dokument sadržava smjernice izdane na temelju članka 16. Uredbe (EU) br. 1093/2010¹. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela i financijske institucije moraju ulagati napore da se usklade sa smjernicama.
2. Smjernicama se utvrđuje EBA-ino stajalište o odgovarajućim nadzornim praksama unutar europskog sustava financijskog nadzora ili o tome kako se pravo Unije treba primjenjivati u određenom području. Nadležna tijela utvrđena u članku 3. stavku 1. točki 35. Uredbe (EU) 2023/1114² na koja se smjernice primjenjuju trebaju se s njima uskladiti tako da ih na odgovarajući način uključe u svoje prakse (npr. izmjenama svojeg pravnog okvira ili nadzornih postupaka).

Zahtjevi izvješćivanja

3. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela moraju obavijestiti EBA-u o tome jesu li usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim smjernicama ili, u suprotnome, navesti razloge za neusklađenost do 30.09.2024. U slučaju izostanka obavijesti unutar tog roka, EBA će smatrati da nadležna tijela nisu usklađena. Obavijesti se dostavljaju podnošenjem obrasca koji je dostupan na mrežnom mjestu EBA-e s naznakom „EBA/GL/2024/08”. Obavijesti trebaju slati osobe s odgovarajućim ovlastima za izvješćivanje o usklađenosti u ime svojih nadležnih tijela. Svaka se promjena statusa usklađenosti također mora prijaviti EBA-i.
4. Obavijesti će se objaviti na mrežnim stranicama EBA-e u skladu s člankom 16. stavkom 3.

¹ Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

² Uredba (EU) 2023/1114 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2023. o tržištima kriptovaluta i izmjeni uredaba (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 1095/2010 te direktiva 2013/36/EU i (EU) 2019/1937 (SL L 150, 9.6.2023.).

2. Predmet, područje primjene i definicije

Predmet

5. U skladu s člankom 45. stavkom 8. Uredbe (EU) 2023/1114 ovim se smjericama utvrđuju zajednički referentni parametri scenarija testiranja otpornosti na likvidnosni stres koje treba uključiti u testiranje otpornosti na likvidnosni stres iz članka 45. stavka 4. te Uredbe.

Područje primjene

6. Ove se smjernice primjenjuju na izdavatelje značajnih tokena vezanih uz imovinu i institucija za elektronički novac (e-novac) koje izdaju tokene e-novca (u skladu s člankom 58. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2023/1114) kako su definirane u članku 3. stavku 1. točki 6. odnosno 7. te Uredbe, te na na izdavatelje neznčajnih tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca ako to zahtijeva nadležno tijelo matične države članice u skladu s člankom 35. stavkom 4. i člankom 58. stavkom 2. iste Uredbe (u daljnjem tekstu se za potrebe ovih smjernica zajednički nazivaju „izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca”).
7. Adresati
8. Ove su smjernice upućene nadležnim tijelima kako su definirana u članku 3. stavku 1. točki 35. Uredbe (EU) 2023/1114 na koja se ove smjernice primjenjuju.
9. Ove su smjernice upućene i izdavateljima kako su definirani u članku 3. stavku 1. točki 10. Uredbe (EU) 2023/1114, na koje se ove smjernice primjenjuju u pogledu:
 - a) tokena vezanih uz imovinu kako su definirani u članku 3. stavku 1. točki 6. te Uredbe (izdavatelji tokena vezanih uz imovinu) i
 - b) i institucija za e-novac koje izdaju tokene e-novca definiranih u članku 3. stavku 1. točki 7. te Uredbe (izdavatelji tokena e-novca).

3. Provedba

Datum početka primjene

10. Ove se smjernice primjenjuju 30.09.2024 na EBA-inom mrežnom mjestu na svim službenim jezicima EU-a.

4. Smjernice o zajedničkim referentnim parametrima scenarija testiranja otpornosti na likvidnosni stres

4.1 Opće odredbe

11. U skladu s člankom 45. stavkom 4. drugim podstavkom Uredbe (EU) 2023/1114, izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju procijeniti rizike iz odjeljka 4.2., uzimajući u obzir regulatorne promjene i tržišne trendove, kao i minimalne makroekonomske uvjete, te primijeniti metodologiju iz odjeljka 4.3., uključujući parametre scenarija testiranja otpornosti na stres, uzimajući u obzir sve ponuđene tokene vezane uz imovinu i e-novac te aktivnosti povezane s njima.

4.2 Rizici koji se procjenjuju

4.2.1 Rizik od iskupa

12. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju u svakom trenutku u stresnim uvjetima procijeniti vjerojatnost zahtjva za iskup.

13. Za potrebe stavka 11. izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju uzeti u obzir sve sljedeće aspekte: profil imatelja tokena (uključujući male imatelje ilivelike klijente), vrstu tokena (uključujući ako je značajan ili nije), vrstu vezane imovine (kao što je službena valuta ili drugo), značajke izdavatelja (kao što su kreditna institucija ili drugo), povijesno iskustvo u vezi sa zahtjevima za otkup i profil dospijeća pričuve imovine. Izdavatelji mogu razmotriti bilo koji drugi aspekt koji smatraju relevantnim za procjenu.

14. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju procijeniti potrebu za nadopunom postotaka pričuve imovine s preostalim rokom do dospijeća do jednog ili pet radnih dana u skladu s člankom 36. stavkom 4. Uredbe (EU) 2023/1114, nakon što se počne primjenjivati relevantna delegirana uredba, procjenom intervala pouzdanosti od 99 % u odnosu na prosječni otkupljeni iznos u najgorim promatranim slučajevima preostalog dospijeća od 1 i 5 dana u smislu bruto odljeva, na temelju svojih posebnih povijesnih opažanja.

4.2.2 Rizik povezan s depozitima u kreditnim institucijama

15. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju u stresnim uvjetima procijeniti vjerojatnost nemogućnosti brzog pristupa iznosu depozita koji se drže u kreditnim institucijama kao dio pričuve imovine.

16. Za potrebe stavka 14. izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju uzeti u obzir sve sljedeće aspekte: i. kreditnu kvalitetu i likvidnosni profil druge ugovorne strane kod koje je depozit, ii. koncentraciju prema drugoj ugovornoj strani i skrbniku, iii. lokaciju depozita, iv. dospjeće depozita, v. mogući kolateral (uključujući volumen, vrstu ili kvalitetu) koji je povezan s depozitom i vi. bilo koji faktor rizika koji se ne zahtjeva prema članku 36. stavkom 4. Uredbe (EU) 2023/1114 a koji bi mogli smatrati relevantnim za taj rizik.

4.2.3 Tržišni rizik i volatilnost

17. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju u stresnim uvjetima procijeniti potrebu za dodatnim likvidnosnim zahtjevima za pokriće tržišnog rizika pričuve imovine, kao i njezine razlike u denominaciji valute, volatilnost i korelaciju u odnosu na vezanu imovinu, uzimajući u obzir povezane izvedenice namijenjene zaštiti od rizika i višu razinu kolateralizacije koja je na snazi u skladu sa specifikacijom iz članka 36. stavka 4. Uredbe (EU) 2023/1114, nakon što se počne primjenjivati relevantna delegirana uredba, ili bilo koju drugu vrstu koju zatraži nadležno tijelo/supervizor ili se drži na dobrovoljnoj osnovi.
18. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju uzeti u obzir slučajeve u kojima se za određivanje više razine kolateralizacije primjenjuje povijesni pristup pregleda (iz prethodnog stavka), koji se temelji na razdoblju promatranja u kojem nije došlo do stresnog događaja. U tim slučajevima, na primjer, treba razmotriti dulja razdoblja, uključujući stresne događaje, ili uključiti pretpostavke o stresu.

4.2.4 Rizik od smanjenja/gubitka vezanosti (*de-pegging risk*)

19. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju procijeniti rizik od toga da se tržišna vrijednost tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca razlikuje od tržišne vrijednosti vezane imovine te jesu li potrebni dodatni likvidnosni zahtjevi kako bi se ta razlika ublažila.

4.3 Metodologija

4.3.1 Testiranje otpornosti na likvidnosni stres

20. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju usporediti ukupni ponderirani iznos pričuve imovine u odnosu na ukupni ponderirani iznos imovine vezane uz tokene i tokene e-novca u uvjetima stresa.
21. Za potrebe stavka 19., izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju izračunati ukupni ponderirani iznos pričuve imovine kao rezultat množenja tržišne vrijednosti svake pojedine imovine u pričuvi imovine s relevantnim faktorom stresa (ponderom). U slučaju imovine koja nije utrživa (kao što su gotovina ili depoziti u kreditnim institucijama), izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju u obzir uzeti iznos pomnožen s odgovarajućim faktorom stresa.

22. Taj ukupni ponderirani iznos imovine vezane uz token rezultat je množenja tržišne vrijednosti vezane imovine s relevantnim faktorom stresa. U slučaju tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca koji se odnose na službene valute, njihova novčana vrijednost treba se uzeti kao ponderirani iznos vezane imovine.
23. Manjak pričuve imovine u okviru testiranja otpornosti na likvidnosni stres nastaje ako je ukupni ponderirani iznos pričuve imovine manji od ponderiranog iznosa imovine vezane uz token u uvjetima stresa.

4.3.2 Utvrđivanje zajedničkih referentnih parametara scenarija testiranja otpornosti na stres

24. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju kalibrirati i odrediti relevantne faktore stresa za svaku imovinu iz pričuve imovine i za imovinu vezanu uz tokene i tokene e-novca u okviru različitih stresnih scenarija i vremenskih razdoblja, uključujući jedan dan, pet dana, 30 dana i jednu godinu.
25. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju kalibraciju faktora stresa temeljiti na povijesnim opažanjima (vlastitim opažanjima plus opažanjima tržišnih događaja) i stručnoj prosudbi. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju imati povijesnu dokumentaciju s nizom opažanja i detaljnim obrazloženjem za svaku stručnu prosudbu kojom se dokazuje primjerenost kalibracije.
26. Faktor stresa za određenu kategoriju imovine trebao bi se odrediti uzimajući u obzir kombinaciju faktora rizika i parametara relevantnih za kategoriju imovine u okviru različitih stresnih događaja/scenarija iz idiosinkratične i tržišne perspektive.. Ozbiljnost šokova treba se odrediti ozbiljnošću određenog stresnog scenarija (uključujući vremenski horizont). Stoga se za svaki scenarij mogu izvesti različiti faktori stresa za istu kategoriju imovine.
27. Faktor stresa koji se primjenjuje na svaku imovinu iz pričuve imovine trebao bi biti manji od 100 %. Faktor stresa koji se primjenjuje na vezanu imovinu treba biti veći od 100 % ako tokeni nisu vezani na službene valute.
28. Pri određivanju faktora stresa izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju procijeniti sve sljedeće parametre i uzeti u obzir rizike predviđene u odjeljku 4.2. ovih smjernica. Izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca mogu razmotriti i druge relevantne parametre i rizike koji već nisu uzeti u obzir i koji nisu u suprotnosti s onima u ovim smjernicama.

a) Parametri povezani s kalibracijom faktora stresa pričuve imovine

29. Pri utvrđivanju faktora stresa na sljedeću imovinu u pričuvi imovine, izdavatelji tokena vezanih uz imovinu i tokena e-novca trebaju u stresnim uvjetima uzeti u obzir sve sljedeće parametre:

- a. **depozite kod kreditnih institucija:**

- i. kreditnu kvalitetu institucije koja prima depozit i očekivanja od neispunjenja obveza
 - ii. kreditnu i likvidnosnu kvalitetu odnosno kolaterala ako je depozit osiguran kolateralom
 - iii. koncentraciju u instituciji koja prima depozite
 - iv. rok dospijeća i mogućnosti ranijeg (ili prijevremenog) povlačenja i
 - v. rizik obnavljanja koji proizlazi iz transakcija financiranja vrijednosnih papira, posebno repo ugovora, pri čemu se gotovina prima za nelikvidnu imovinu³.
- b. **robu:**
- i. mjeru u kojoj pričuva imovine odgovara vezanoj imovini i
 - ii. mogući rizik isporuke i povezane troškove ako je otkup u fizičkom obliku.
- c. **Likvidna imovina prvog stupnja prema LCR-u na koju se primjenjuju korektivni faktori od 0 % [u skladu s Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2015/61] i, nakon početka primjene relevantne delegirane uredbe, kako je dodatno određena kao visokolikvidni financijski instrumenti u skladu s člankom 38. stavkom 5. Uredbe (EU) 2023/1114:**
- i. ponderirani prosjek preostalog roka do dospijeća / trajanja kako bi se uzela u obzir njihova potencijalna osjetljivost na kamatni rizik i povezana volatilnost
 - ii. premiju rizika zemlje kako bi se u obzir uzela njihova povezana volatilnost
 - iii. koncentraciju prema izdavatelju
 - iv. lokaciju vrijednosnog papira (skrbnika) kako bi se uzeo u obzir svaki potencijalni izazov za promptni prijenos i
 - v. razvoj tržišne vrijednosti određenog vrijednosnog papira kako bi se procijenilo njihovu volatilnost i korelaciju s obzirom na vezanu imovinu.
- d. **Pokrivene obveznice prvog stupnja prema LCR-u [u skladu s Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2015/61] i, nakon početka primjene relevantne**

³Likvidnom imovinom smatra se ona definirana u članku 3. stavcima 1. i 2. kao „imovina prvog stupnja” odnosno „imovina drugog stupnja” Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/61 od 10. listopada 2014. o dopuni Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zahtjeva za likvidnosnu pokrivenost kreditnih institucija (SL L 011 17.1.2015., str. 1.).

delegirane uredbe, kako je dodatno određena kao visokolikvidni financijski instrumenti u skladu s člankom 38. stavkom 5. Uredbe (EU) 2023/1114:

- i. potrebne korektivne faktore u skladu s LCR-om
 - ii. ponderirani prosjek preostalog roka do dospjeća / trajanja kako bi se uzela u obzir njihova potencijalna osjetljivost na kamatni rizik i povezana volatilnost
 - iii. njihov postotak u pričuvi imovine
 - iv. koncentraciju prema izdavatelju
 - v. lokaciju vrijednosnog papira (skrbnika) kako bi se uzeo u obzir svaki potencijalni izazov za promptni prijenos
 - vi. razvoj tržišne vrijednosti određenog vrijednosnog papira kako bi se procijenila njihova volatilnost i korelacija s obzirom na vezanu imovinu.
- e. **druge visokolikvidne financijske instrumente, nakon primjene relevantne delegirane uredbe, kako je dodatno utvrđeno u članku 38. stavku 5. Uredbe (EU) 2023/1114:**
- i. potrebne korektivne faktore prema LCR-u
 - ii. ponderirani prosjek preostalog roka do dospjeća / trajanja kako bi se uzela u obzir njihova potencijalna osjetljivost na kamatni rizik i povezana volatilnost
 - iii. njihov postotak u pričuvi imovine
 - iv. koncentraciju prema izdavatelju
 - v. lokaciju vrijednosnog papira (skrbnika) kako bi se uzeo u obzir svaki potencijalni izazov za promptni prijenos i
 - vi. razvoj tržišne vrijednosti određenog vrijednosnog papira kako bi se procijenila njihova volatilnost i korelacija s obzirom na vezanu imovinu.

b) Parametri povezani s kalibracijom faktora stresa vezane imovine

30. Pri utvrđivanju faktora stresa na vezanu imovinu tokena izdavatelji u stresnim uvjetima trebaju uzeti u obzir sve sljedeće parametre:

- i. volatilnost i distribucijske pokazatelje tržišne vrijednosti pričuve imovine (kao što su srednja vrijednost, kvartilni razredi i distribucija tržišne vrijednosti pričuve imovine)

- ii. volatilnost i distribucijske pokazatelje vezane imovine (kao što su srednja vrijednost, kvartilni razredi i distribucija tržišne vrijednosti imovine uz koju je token vezan)
- iii. idiosinkrastične faktore stresa (kao što su likvidnost, stabilnost i solventnosti izdavatelja)
- iv. faktore stresa na razini tržišta (kao što su faktori stresa u financijskom sustavu ili kriptosustavu te broj i razmjer odstupanja između cijene tokena i tržišne vrijednosti imovine vezane uz token).